

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова Приймальної комісії
ректор Херсонського державного університету,
Олександр СПІВАКОВСЬКИЙ
«14» травня 2022 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування з **Теоретичної економіки**
для здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр» на 2 курс
на базі освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст»,
попереднього здобутого рівня вищої освіти та осіб,
які здобувають його не менше одного року та виконують у повному обсязі
індивідуальний навчальний план
(денна, заочна форми навчання)

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 051 Економіка
073 Менеджмент
076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
072 Фінанси, банківська справа та страхування

Херсон 2022

ЗМІСТ

	2
	с.
1. Загальні положення	3
2. Перелік питань, що виносяться на фахове вступне випробування з теоретичної економіки	5
3. Список рекомендованої літератури	9
4. Критерії оцінювання знань фахового вступного випробування	11

1. Загальні положення

Програма фахового вступного випробування з теоретичної економіки складена для абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття рівня вищої освіти бакалавр на 2 курс на базі освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» та попереднього здобутого рівня вищої освіти відповідно до Державного стандарту.

Організація та проведення фахових вступних випробувань відбувається у порядку визначеному у Положенні про приймальну комісію Херсонського державного університету.

Мета вступного випробування – відбір претендентів на навчання за рівнем вищої освіти бакалавра.

Форма фахового вступного випробування: вступне випробування проводиться в усній формі (дистанційно).

Тривалість фахового вступного випробування – на виконання відведено 20 хвилин.

Результат фахового вступного випробування оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів.

Перепусткою на фахове вступне випробування є паспорт.

Під час проведення вступного випробування не допускається користування підручниками, навчальними посібниками та іншими матеріалами, якщо це не передбачено рішенням Приймальної комісії. У разі використання вступником під час вступного випробування сторонніх джерел інформації (у тому числі підказки) він відсторонюється від участі у випробуваннях.

Вступники, які не з'явилися на фахове вступне випробування з політичної економії без поважних причин у зазначений за розкладом час, до участі у подальших іспитах і конкурсі не допускаються.

2. Перелік тем, що виносяться на фахове вступне випробування з політичної економії

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії

Становлення й основні етапи розвитку економічної теорії як науки. Предмет економічної теорії та еволюція його визначення різними школами. Методи пізнання економічних процесів і явищ та їхня класифікація. Економічні категорії, закони та принципи. Пізнання і використання економічних законів. Функції економічної теорії. Економічна теорія як теоретико-методологічна база інших економічних наук.

Тема 2. Економічні потреби суспільства. Економічні інтереси

Економічні потреби суспільства, їхня суть та структура. Економічний закон зростання потреб. Економічні інтереси: сутність, класифікація, взаємодія. Мотиви та стимули ефективного господарювання.

Тема 3. Економічна система суспільства. Відносини власності

Формаційний та цивілізаційний підходи до періодизації суспільного розвитку. Економічна система, її сутність, цілі й основні структурні елементи. Типи економічних систем. Власність, її суть, форми і місце в економічній системі. Місце і роль людини в економічній системі.

Тема 4. Закономірності та особливості розвитку перехідних економік

Сутність і закономірності еволюційного переходу економічної системи до наступного типу. Перехідні економічні системи: зміст і основні риси. Криза і розпад командно-адміністративної системи та необхідність переходу економіки постсоціалістичних країн до ринкових відносин. Концепції переходу постсоціалістичних країн до ринкової економіки. Формування інституційних та економічних умов переходу країн до нової системи господарювання.

Тема 5. Форми організації суспільного виробництва та їхня еволюція

Сутність і структура суспільного виробництва. Матеріальне і нематеріальне виробництво. Основні фактори суспільного виробництва та їхній взаємозв'язок. Ефективність виробництва, її сутність, економічні та соціальні показники. Форми організації суспільного виробництва: натуральне і товарне. Економічні та неекономічні блага. Товар і його властивості. Альтернативні теорії вартості. Закон вартості, його сутність та функції.

Тема 6. Теорія грошей і грошового обігу

Теоретичні концепції виникнення і суті грошей. Функції грошей та їхня еволюція. Грошовий обіг і його закони. Грошова система, її структурні елементи й основні типи. Валютні курси. Конвертованість грошей. Інфляція, її сутність, причини, види і соціально-економічні наслідки.

Тема 7. Ринкова економіка: суть, структура та інфраструктура

Ринкове господарство як невід'ємна складова товарного виробництва. Риси, структура та функції ринку. Основні суб'єкти ринкової економіки. Держава як суб'єкт ринкового господарства. Інфраструктура ринку.

Тема 8. Попит і пропозиція. Теорія ринкової рівноваги

Суть попиту і фактори, що його визначають. Пропозиція: зміст і фактори, що на неї впливають. Еластичність попиту і пропозиції. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага.

Тема 9. Конкуренція і монополія у ринковій економіці

Конкуренція, її суть і економічні основи. Закон конкуренції. Види економічної конкуренції. Методи конкурентної боротьби. Монополія: причини виникнення, суть та основні форми. Антимонопольна політика держави. Антимонопольне законодавство.

Тема 10. Підприємництво у ринковій економіці

Зміст, основні принципи та ознаки підприємництва. Теорії та моделі підприємництва. Організаційно-правові форми підприємництва. Класифікація підприємств за розміром. Малий бізнес. Нові види підприємницької діяльності.

Тема 11. Капітал. Витрати виробництва і прибуток

Капітал як економічна категорія товарного виробництва. Структура авансованого капіталу. Витрати виробництва, їхня сутність та класифікація. Прибуток на капітал і фактори, що його визначають. Економічна роль прибутку. Кругооборот і оборот промислового капіталу. Амортизація і відтворення основного капіталу.

Тема 12. Ринкові відносини в аграрному секторі економіки

Аграрні відносини, їхній зміст і особливості. Земельна рента, її сутність, види і механізм утворення. Ринок земельних ресурсів. Ціна землі. Агропромислова інтеграція й агропромисловий комплекс. Державна політика регулювання і підтримки сільськогосподарського виробництва.

Тема 13. Доходи, їхні джерела й розподіл

Сутність, види і джерела формування доходів. Номінальні й реальні доходи. Функціональний розподіл доходів. Попит на ресурси та чинники, що його визначають, в теорії граничної продуктивності. Ціноутворення на ринку праці. Заробітна плата як явище ринку. Економічна рента і трансфертний дохід у складі заробітної плати. Форми і системи заробітної плати. Вплив держави та профспілок на функціонування ринку праці. Персональний розподіл доходів. Сімейні доходи, їхній рівень, джерела і структура.

Тема 14. Економіка невизначеності, ризику і страхування

Невизначеність і ризиковість сучасної ринкової економіки. Спекуляція та її роль в умовах ринку. Страхування як засіб обмеження рівня ризиковості.

Тема 15. Національне виробництво і відтворення

Зміст, види та пропорції національного (суспільного) відтворення. Теоретичні моделі суспільного відтворення. Система національного рахівництва: необхідність виникнення, зміст, цілі. Концепції та принципи побудови системи національних рахунків. Основні макроекономічні показники СНР.

Тема 16. Макроекономічна нестабільність і економічне зростання

Циклічність економічного розвитку як прояв макроекономічної нестабільності. Теорії циклічних коливань. Класифікація економічних циклів за тривалістю та їх економічна характеристика. Середні цикли та їх фази. Нециклічні коливання економіки. Безробіття, його зміст, причини, види, форми. Рівень безробіття. Наслідки впливу безробіття на економіку. Економічне зростання: зміст, типи, чинники. Концепції та найпростіші моделі економічного зростання.

Тема 17. Фінансова система

Необхідність, зміст, структура та функції фінансів. Фінансова система. Державний бюджет. Бюджетний дефіцит і державний борг. Теорія оподаткування.

Тема 18. Кредитна система

Необхідність, зміст і принципи функціонування кредиту. Форми і функції кредиту. Кредитна система та її структура.

Тема 19. Урядове регулювання національної економіки

Об'єктивна необхідність, зміст та моделі урядового регулювання економіки. Цілі, засоби та методи урядового впливу на економіку. Основні напрями та межі урядового впливу на економіку.

Тема 20. Теоретичні аспекти ринкової трансформації економіки України

Об'єктивні передумови та напрями ринкової трансформації економіки України. Трансформація відносин власності та формування конкурентного середовища як стратегічний пріоритет ринкових перетворень. Розбудова інноваційної моделі розвитку національної економіки. Трансформація грошово-кредитної та фінансової систем України. Проблеми та перспективи інтеграції вітчизняної економіки до глобального економічного середовища.

Тема 21. Інтернаціоналізація господарського життя і світовий ринок

Міжнародний поділ праці та інтернаціоналізація економіки як основа формування світового господарства. Форми міжнародних економічних відносин (МЄВ). Концепції трансформації. Всесвітній ринок товарів та послуг. Торговельний і платіжний баланси країни. Зміст і структура світової валютної системи. Суть, причини, форми і тенденції розвитку міграції робочої сили.

Тема 22. Глобалізація економіки та загально-цивілізаційні проблеми людства

Глобалізація як закономірний процес світо господарського розвитку. Сутність, причини, форми та тенденції розвитку міграції робочої сили. Суперечності глобалізації та її моделі. Взаємопов'язаність і передумови вирішення глобальних проблем.

3. Рекомендована література з курсу «Теоретична економіка»:

Базова:

1. Аналітична економія : Макроекономіка і мікроекономіка : навч. посібн. у 2-х кн. Кн. 1: Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка / С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буряк та ін. К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 723 с.
2. Аналітична економія: Макроекономіка і мікроекономіка : навч. посіб. у 2-х ін. Кн. 2: Вступ до аналітичної економії. Мікроекономіка / С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буряк та ін. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 695 с.
3. Базилевич В. Д. Економічна теорія: політекономія: підручник / В. Д. Базилевич, В. М. Попов. – 6-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2007. – 720 с.
4. Башнянин Г. І. Політична економія: навч. посібн. / Г. І. Башнянин, П. Ю. Лазур, В. С. Медведєв. – Львів: Новий світ, 2007, 2006. – 380 с.
5. Білецька Л. В. Економічна теорія: політекономія, мікроекономіка, макроекономіка / Л. В. Білецька. – К.: Центр учбової літератури, 2005. – 505 с.
6. Голіков А. П. Економіка України: навч. посібн. / А. П. Голіков, Н. А. Казакова, О. А. Шуба. – К.: Знання, 2009. – 286 с.
7. Економічна теорія: підручник за ред. В. М. Тарасевича. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 784 с.
8. Леоненко П. М. Сучасні економічні системи : навч. посібн. / П. М. Леоненко, О. І. Черепніна. – К.: Знання, 2006. – 430 с.
9. Мочерний С. В. Економічна теорія : навч. посібн. / С. В. Мочерний. – 3-тє вид., доп. і перероб. – К.: Академія, 2008. – 640 с.
10. Національна економіка: навч. посібн. / Н. І. Бережна, М. С. Бріль, Л. В. Єфремова та ін.; за заг. ред. В. М. Філатова. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2010. – 200 с.
11. Політична економія: підручник / В. Г. Федоренко, О. М. Діденко, М. М. Руженський та ін. – К.: Алерта, 2008. – 486 с.

Допоміжна:

1. Гаршина О. К. Практикум з політичної економії: навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. / О. К. Гаршина. –К.: Видавничий Дім "Слово", 2005. – 208 с.
2. Дахнова О. Є. Основи економіки: практичний довідник / О. Є. Дахнова. – Х.: Весна, 2008. – 224 с.

3. Макроекономіка: підручник / О. М. Кліменко, О. М. Крюкова, В. М. Філатов та ін.; під заг. ред. О. М. Кліменко. – Х.: ХНЕУ, 2008. – 276 с.
4. Малахова Н. Б. Мікроекономічна теорія виробництва та витрат: навч. посібн. / Н. Б. Малахова. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2009. – 180 с.
5. Олійник О. В. Зовнішнє оцінювання (підготовка). Основи економіки. Репетитор / О. В. Олійник, І. Є. Тимченко, В. К. Щербина. – Х.: Факт, 2008. – 256 с.
6. Олійник О. В. Олімпіадні завдання з економіки: збірник / О. В. Олійник, І. Є. Тимченко. – Х.: Веста ; Вид. "Ранок", 2007. – 400 с.
7. Практикум з навчальної дисципліни "Макроекономіка" для студентів всіх спеціальностей усіх форм навчання / укл. О. М. Крюкова, О. М. Кліменко, М. С. Бриль та ін. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2010. – 108 с.
8. Реверчук С. К. Основи теорії економічної конкуренції : навч. посібн. / С. К. Реверчук, Т. С. Сива, Л. С. Ревечук. – К.: Знання, 2007. – 271 с.
9. Савченко А. Г. Макроекономіка : навч.-метод. посібн. для сам. вивч. дисц. / А. Г. Савченко, О. В. Пасічник – К.: КНЕУ, 2006. – 176 с.
10. Чухно А. А. Предмет економічної теорії / А. А. Чухно // Економічна теорія. – 2009. – № 2. – С. 5–15.

Інформаційні ресурси.

1. <http://ft.com> - Financial Times
2. www.businessweek.com - Business Week
3. www.economist.com - The Economist
4. www.europe.eu.int - Європейський союз
5. www.imf.org - Міжнародний валютний фонд
6. www.worldbank.org <http://www.worldbank.org/> - Світовий банк
7. <http://index.minfin.com.ua> – Міністерство фінансів України
8. <http://library.if.ua> – он-лайн бібліотека економіста

4. Критерії оцінювання фахового вступного випробування з теоретичної економіки

Шкала рейтингу	Критерії оцінювання відповідей
190-200 балів	Абітурієнт має глибокі міцні і системні знання, може чітко сформулювати основні питання, що розглядаються, використовуючи технічну термінологію, вільно володіє понятійним апаратом, знає основні проблеми навчальних дисциплін, їх мету та завдання. Вміє застосовувати здобуті теоретичні знання у прикладних питаннях. Користується різними джерелами інформації.
180-189 балів	Абітурієнт має міцні ґрунтовні знання, його відповідь в цілому правильна, достатньо обґрунтована, але містить неточності в формулюванні, незначні помилки у відповіді.
174-181 бал	Абітурієнт знає програмний матеріал повністю, має відповідні технічні знання та навички розробки основної навчальної документації, але може допустити неточності при їх розробці, формулює висновки і узагальнення із окремими незначними помилками.
160-173 бали	Абітурієнт знає основні теми програмного матеріалу дисциплін фахового вступного випробування, але його знання мають загальний характер, іноді непідкріплені прикладами. Замість чіткого термінологічного визначення пояснює теоретичний матеріал на побутовому рівні.
140-159 балів	Абітурієнт без достатнього розуміння відтворює основний програмний матеріал з дисциплін фахового вступного випробування. Його знання мають загальний характер, непідкріплені прикладами.
100-139 балів	Абітурієнт безсистемно, неповно відтворює окремі фрагменти програмного матеріалу з дисциплін фахового вступного випробування. Не володіє технічною термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. Не вміє викласти програмний матеріал, не орієнтується в навчальній та технологічній документації.
1-99 бали	Абітурієнт повністю не знає програмного матеріалу. Мова невиразна, обмежена, словниковий запас не дає змогу сформулювати відповідь.

Затверджено на засіданні кафедри (протокол № 6 від 07 лютого 2022)

Укладач програми:

 _____ Петренко В.С.
 голова фахової атестаційної комісії,
 доктор економічних наук, доцент